

De Mystieke Pseudowetenschap van het *Gouden Kompas* 2/2

Berit Kjos - 10 december 2007

<http://www.crossroad.to/articles2/007/compass-movie.htm>

Belangrijke achtergrondinformatie leest u in deel 1/2:

“De omgekeerde wereld van Pullman's Gouden Kompas”:

<http://www.verhoevenmarc.be/PDF/goudenKompas.pdf>

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling (1977 of [HSV](#))
Vertaling, inleiding, plaatje en voetnoten door M.V.

Inleiding:

Philip Pullman (Norwich, 19 oktober 1946) is een Britse schrijver van kinderliteratuur. Hij was docent aan het Westminster College, Oxford. Zijn bekendste werk is de trilogie *His Dark Materials*, en verscheen in 1995, 1997 en 2000. De driedelige serie werd in het Nederlands gepubliceerd als *Het Gouden Kompas*, bestaande uit *Het noorderlicht* (1996), *Het listige mes* (2002) en *De amberkleurige kijker* (2002). (Bron: Wiki).

De film *The Golden Compass* is sinds 7-12-2007 in de bioscoop te zien. Dit artikel is deel 2/2 en recenseert de **Engelse versie** van de **film**.

“Het Magisterium [de Kerk] wil elke wereld controleren...”[1] The Golden Compass Press Screening Transcript.

“Het Noorden zit vol met heksen en geliefde beren. En een verdraaide kerk en haar bondgenoten scheiden kinderen af van hun zielsverwante daemons, om redenen die beladen zijn met diepere metafysica dan Hollywood zou kunnen verteren... Mr. Pullman... heeft publiekelijk verklaard dat zijn boeken bedoeld waren om het christelijke geloof te ondermijnen” [2] [Fate of the Cosmos \(and of a Studio\) Hangs in the Balance](#)

“Daarom zult gij niet meer ijdelheid zien, noch waarzegging gebruiken; maar Ik zal Mijn volk uit uw hand redden, en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben” Ezechiël 13:23.

De film *The Golden Compass*, kondigt een mysterieus “Kompas” aan, maar het betreft hier geen gewoon navigatie-instrument. In plaats daarvan is het een divinatiemiddel¹ - een *alethiometer*² - bezield door kleine “Stof” (Dust) partikels met een bewustzijn. Alhoewel gewoonlijk onzichtbaar, kunnen deze partikels gevoeld worden door de psychisch aangepaste figuren in het verhaal. Als dan de 12-jarige heldin Lyra leiding zoekt middels haar gekoesterde “waarheidsmeter”, roept zij wervelende massa’s van glinsterend Stof in, dat de “ware” antwoorden overbrengt die nodig zijn voor de strijd die in het vooruitzicht ligt.

Uiteraard bevestigen deze antwoorden de occulte wereldbeschouwing die auteur Philip Pullman promoot. En anders dan de mystieke huiveringen die kinderen leren te koesteren dezer dagen, biedt

¹ *Divinatie*: inzicht in de toekomst of ontdekking van het verborgene door bovennatuurlijke gave. (Van Dale).

² De *alethiometer* (“Kompas”) is hier een fictief instrument om de waarheid te weten te komen. Het is geen navigatie-instrument maar een divinatiemiddel.

dit complexe verhaal een verlokkelijke vorm van [pseudo-wetenschap](#) welke [reeds geïntroduceerd werd](#) in openbare scholen, over de hele wereld.[3]

Maar waarom bezorgd zijn? Iedereen weet toch dat het gewoon maar fantasie is, niet? Het kan geen kwaad!

Maar, terwijl de kijkers het verschil tussen feit en fantasie mogelijks *onderscheiden*, zullen zij vermoedelijk *reageren* op de boodschap met eerder *gevoelens* dan *intellect*. De meeste kijkers laten gewoon hun geest met het verhaal meegolven. Terwijl de film elke onderscheidingsactiviteit overbrugt plant deze [onvergetelijke beelden](#) en suggesties in de geesten en harten.

De gevolgen zijn verwoestend voor het christelijk geloof. De film capteert beelden van divinatie, magie, wijze heksen ... en leuk pratende *daemons* (zo geschreven) maken de occulte wereld in toenemende mate *vertrouwd* en *normaal* - zelfs *acceptabel* en *goed*. Maar God waarschuwt ons:

“En word niet aan deze wereld gelijkvormig ... Heb een afkeer van het kwade en hang het goede aan” (Romeinen 12:2, 9).

Het Gouden Kompas Curriculum³ voor scholen versterkt de film

Het is moeilijk vandaag voor kinderen om niet mee te lopen! Het nieuwe [Golden Compass Curriculum](#) helpt elke weerstand te breken. Het gebruikt het [dialectische proces](#) om *conformiteit aan te moedigen*. Het werd ontworpen om *groepsconsensus* op te bouwen. En het wil de occulte thema's van het verhaal inbedden in “open” geesten. Overdenk volgende discussiepunten:

- “Welk soort van demonen kunnen uw vrienden, verwanten, klasgenoten of medewerkers hebben? Beschrijf uw eigen daemon”.
- “De wereld van *Het Gouden Kompas* wordt geregeerd door de Kerk... Welke macht denkt u dat de Kerk over haar volk bezit?”
- “Gebruikt de auteur deze fantasie om de notie van psychische of morele dood te verkennen?”
- “Merkwaardig afwezig in *Het Gouden Kompas* zijn de vier woorden die prevalent⁴ zijn in de meeste fantasie-avonturen: juist, fout, goed en kwaad. Kunnen deze termen toegepast worden in dit verhaal? Hoe en waarom, of waarom niet?”[4]

Merk op hoe de [Teacher's Guide](#) (leraarshandleiding) van de film de [Bijbelse waarheid verdraait](#) en uitnodigt tot collectieve opstand tegen Gods wegen:

“NOOT VOOR LERAREN. ... Thema's van goed versus kwaad, verraad, moed, vrees, vertrouwen, en liefde doen belangrijke vragen rijzen die de studenten een prachtige gelegenheid bieden om in een veelbetekenende dialoog te treden. Deze [handleiding](#) biedt vragen ter discussie en bevat activiteiten die in verband staan met taalkunsten, [sociale studies](#), wetenschap....

“Vraag studenten de Bijbel te gebruiken, een verhalenboek, of een encyclopedie om te lezen over de Hof van Eden en de zondeval van Adam en Eva (Genesis 2, 3). Laat studenten de [zondeval](#) bespreken, waarom God Adam en Eva verbood te eten van de Boom der Kennis, en [hoe de levens van Adam en Eva veranderden](#) eens dat zij kennis verwierven....”

“Door de eeuwen heen werden kunstige maskers gemaakt om dieren, monsters, bovennatuurlijke geesten, droomwezens, enz. te vertegenwoordigen. **Vraag studenten na te denken over welk dier het meest geschikt lijkt om hun daemon te zijn en creëer een masker om dat dier te vertegenwoordigen.** Geef studenten de tijd om hun maskers met elkaar te delen **en uit te leggen waarom zij dat bepaalde dier kozen als hun daemon....**

“Hoe verschilt Lyra's verhaal met Mrs. Coulter's⁵ liegen?”[5]

³ Curriculum: beschrijving.

⁴ Prevalent: heersend.

⁵ Mrs. Coulter: figuur uit De Amberkleurige Kijker.

Deze mentale oefening maakt liegen goed of slecht, afhankelijk van de omstandigheden. In het licht van de context van de film, liegt Mrs. Coulter om haar boze doelstellingen te verwezenlijken, terwijl Lyra liegt om te entertainen, te bedriegen, of om haar “goede” doelstellingen te verwezenlijken. Elk *vergemakkelijkt* leslokaaldialog is genoodzaakt de Bijbelse standaard te vervangen door amorele, subjectieve opinies.

“Wee degenen, die het kwade goed heten, en het goede kwaad; die duisternis tot licht stellen, en het licht tot duisternis...!” (Jesaja 5:20).

Lyra's metafysische wereld

Gezien vanuit het occulte perspectief van de film, vecht de koppige wildebras Lyra aan de “goede” kant - tegen de boze “Kerk” en bijbels gezag. Dit gezag zakt weg tegen het eind van de trilogie, omdat zijn stervende “God” zijn macht verloren heeft. De eigenlijke regent van deze “Kerk” - een liefdeloze [gnostische aartsengel](#) - is ook bestemd voor de vernietiging. Op het eind is de mensheid overgeleverd aan een evolutionair geloofssysteem dat de eigenzinnige mens in de plaats stelt van God.

In deze heidens/humanistische context, is er plaats genoeg voor de mediamieke en demonische krachten achter animisme⁶, hekserij en andere vormen van oosters en westers occultisme. Vergeet het geschiedkundige getuigenis van het wrede bestaan van afschuwelijke superstities in heidense culturen over de hele wereld, want deze informatie wordt nauwelijks aangebracht in de hedendaagse, sociale studieklassen. De illusie van vrede, en de wens van [multiculturele eenheid](#), onderdrukt snel elke poging tot [historische accuraatheid](#).

Dit alles drijft de wereld dieper in de ongehoorzaamheid, naar mythe en pseudo-wetenschap waar het idee van meerdere universums en bewustzijnsevolutie niet langer beperkt blijven tot de populaire fantasie. Zoals Pullman een interviewer vertelde:

“Er zijn erg solide theoretische fundamenten voor het idee van parallelle werelden, van een veelheid van universums die in kleine mate van elkaar verschillen... De goeroe van dit idee, David Deutsch, argumenteert dat het bestaan van parallelle universums bepaalde ingewikkelde fenomenen verklaart, zoals het golf/partikel effect...”[6].

Een specialist quantumfysika aan de Oxford-universiteit, professor Deutsch, onderzoekt inderdaad de mogelijkheid van parallelle universums en “bewustzijnsevolutie”. Zijn geschriften lijken erg veel op die van Dr. [Willis Harman](#), die - zoals *global education* leaders aan de UNESCO - geïnspireerd werd door [Pierre Teilhard de Chardin](#) [Zie [Al Gore's Vision of Global Salvation](#)].

In zijn 1988-boek [Global Mind Change](#), introduceert Harman drie stappen of stadia die de weg mee hebben geplaveid naar deze “creatieve” manier van denken. Noteer dat de derde stap geheel de feiten-gebaseerde wetenschappelijke methode afwijst van de ware wetenschappers in de laatste eeuwen:

“Wij die zijn opgeleid in de moderne maatschappij nemen aan dat onze wetenschappelijke kijk op de realiteit essentieel correct is en dat andere ‘voor-wetenschappelijke’ of ‘primitieve’ zienswijzen fout zijn. Maar wij hebben de mogelijkheid te overwegen dat sommige van deze andere zienswijzen ... niet zo erg verkeerd zijn dan wel complementair...”

“... laat ons denken in termen van **drie** fundamenteel verschillende stadia van *impliciete metafysiek*”:

- “M-1. [[De standaard wetenschappelijke methode](#)] In de eerste van deze, is de fundamentele stof van het universum materie-energie. **We leren over de realiteit vanuit het bestuderen van de meetbare wereld**”.

⁶ *Animisme*: (van Latijn *animus*: geest) is een natuurgodsdienst waarbij geesten- en voorouderverering het belangrijkste zijn. Een animist gelooft in het bestaan van goede en kwade geesten, die kunnen huizen in onder meer bomen, dieren en gebruiksvoorwerpen. De geesten moeten goed gestemd worden gehouden door hun offers te brengen, het houden van rituelen, rituele dansen en het houden van taboeregels. Animisme doordrenkt het hele leven van de aanhangers ervan.

- “M-2. [*Het overgangsstadium*] Een veranderde metafysiek is dualistisch. Er zijn twee fundamenteel verschillende basale soorten van stof in het universum: **materie-energie stof** en **gedachten-geestelijke stof**.... Er ontwikkelen zich dus, in wezen, twee complementaire types van kennis; vermoedelijk zijn er overlappingsgebieden (zoals het gebied van de psychische fenomenen)”.
- “M-3. [*Het finale stadium: behandelt feitelijke zekerheid voor fantasie en intuïtie*] **Gedachten, of bewustzijn, is primair, en materie-energie rijst in zekere zin op uit de geest**.... Tenslotte wordt de realiteit achter het fenomeen ‘wereld’ niet gecontacteerd door de fysieke zintuigen, maar door de **diepe intuïtie**”. [7]

Harman erkent dat het derde stadium “vrij vreemd lijkt voor de westerse geest, of zeker toch voor een generatie terug”. Maar daarna herinnert hij ons eraan dat onze westerse cultuur veranderd is:

“Dat is niet meer zo vreemd dan het een kwarteeuw geleden nog was, als we mogen oordelen uit de toenemende openlijke [belangstelling in oosterse filosofische religies](#), de verkoop van boeken die gebaseerd zijn op enig soort van [het transcendente thema](#), het verschijnen van ‘metafysische’ en oosterse transcendentale concepten zoals reïncarnatie, karma... deelname in meditatieve praktijken... belangstelling in het fenomeen van ‘channeling’.” [7]

Met andere woorden; de derde stap brengt ons helemaal terug tot het oude paganisme, middeleeuws occultisme, en oosters mysticisme. We zien dat allemaal rondom ons heen. Zowel binnen als buiten de kerken keren de mensen zich snel af van de morele grenzen van de bijbelse God. Besloten om hun eigen regels te maken, drijven zij weg *naar hetgeen lijkt een meer bevrijdende spiritualiteit te zijn*.

De tirannie van de nieuwe “vrijheid”

Terwijl sommige “wetenschappelijke” gebieden “bevrijd” worden van feitelijke aansprakelijkheid, vraagt onze cultuur “bevrijding” van bijbelse aansprakelijkheid. Geen wonder dat de heks Serafina in de film, en de listige Ms. Coulter, vrij en schaamteloos spreken over hun respectievelijke minnaars. (*En dit wordt verondersteld een familiefilm te zijn!*) De moraliteit is weg! Instinct en gevoel regeren. Maar er is een prijs te betalen! We zien het allemaal om ons heen: morele corruptie, gebroken gezinnen, en sociaal verval! (Zie [Kaart: Totale transformatie](#)).

Maar we hebben nog steeds de keuze:

1. We kunnen de weg van de wereld volgen - en dat betekent toenemende slavernij, geen vrijheid. Zoals God ons waarschuwt:

“Want de toorn van God wordt geopenbaard vanuit de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van de mensen, die de waarheid in ongerechtigheid onderdrukken ... Terwijl zij zich uitgaven voor wijzen, zijn zij dwaas geworden ... **Daarom heeft God hen overgegeven aan oneervolle hartstochten**, want ook hun vrouwen hebben de natuurlijke omgang vervangen door de tegennatuurlijke. En evenzo hebben ook de mannen ... mannen plegen schaamteloze handelingen met mannen en ontvangen het verdiende loon voor hun dwaling in zichzelf. En omdat het hun niet goeddacht God te erkennen, **heeft God hen overgegeven aan een verwerpelijk denken** ... Ze zijn vervuld met alle ongerechtigheid, hoererie, boosheid, hebzucht, slechtheid. Ze zijn vol afgunst, moord, twist, bedrog, kwaadaardigheid” (Romeinen 1:18-29).

2. We kunnen Gods weg kiezen en vrijheid vinden in Christus:

“Jezus dan zei ... Als u in Mijn woord blijft, bent u werkelijk Mijn discipelen; en u zult de waarheid kennen, en de waarheid zal u vrijmaken” (Johannes 8:31-36).

Een boek van Phillip Keller, auteur van *A Shepherd looks at the 23rd Psalm*, vat de uitdaging samen:

“Dikwijls bluffen jonge mensen dat zij vrij zijn te doen wat zij wensen, om te gaan waar zij ook willen, of te worden wat zij maar kiezen. Dit is maar gedeeltelijk waar. Want alhoewel zij het zich niet realiseren, zijn hun beslissingen, gedragingen en levensstijlen *niet die van hun vrije wil*

... Jezus zei categoriek: “Voorwaar, voorwaar Ik zeg u: Ieder die de zonde doet, is een slaaf van de zonde” (Johannes 8:34).

“Zij die opscheppen over vrij zijn, realiseren zich zelden dat zij onverbiddeijk gebonden zijn aan hun eigen destructieve levensstijlen. Zij zijn verstrikt in de netten van hun eigen verwoestende beslissingen en verlangens. Evenmin kunnen zij bevrijd worden, tenzij door de liefdevolle hand van de Goede Herder”.

“Weinigen van ons denken ernstig na over het sinistere en subversieve [karakter van Satan](#) ... De verschrikkelijke waarheid is dat hij echt reëel is, erg actief, en buitengewoon bedrieglijk. Terwijl hij ons *de schijn geeft om vrijheid te schenken, door ons toe te staan alles te doen wat wij wensen, in antwoord op onze inherente zelfzuchtigheid of zonde, kijkt hij toe hoe wij slaaf gemaakt worden en onszelf verwoesten*”.

“... het is enkel de hand van God die ons vrijmaakt. Het is zijn sterke hand die ons kan oefenen om te bewegen in nieuwe richtingen. Het is zijn zachte, maar sterke hand die ons kan behandelen in bekwaamheid en liefde en [kracht](#)...”[8]

De woorden van de getrouwe oudtestamentische leider Jozua worden opnieuw in toenemende mate relevant voor ons:

“En nu, vreest de HEERE, en dient Hem in oprechtheid en in waarheid; en doet weg de goden, die uw vaders gediend hebben, aan gene zijde van de rivier, en in Egypte; en dient de HEERE” (Jozua 24:14).

Eindnoten:

1. [The Golden Compass Press Screening Transcript](#), 5-20-07, www.hisdarkmaterials.org/news/his-dark-materials-movies/the-golden-compass-press-screening-transcript
2. [Fate of the Cosmos \(and of a Studio\) Hangs in the Balance](#) at <http://www.nytimes.com/2007/08/30/movies/30comp.html>
3. [www.crossroad.to/Quotes/globalism/julian-huxley.htm#teilhard](#), [www.crossroad.to/Books/BraveNewSchools/2-International.htm#global](#), [www.crossroad.to/Quotes/science/teilhard-Unesco.htm](#), [Templeton: Merging Religion & Science](#)
4. [Golden Compass Curriculum](#) at <http://www.randomhouse.com/teachers/catalog/display.pperl?isbn=9780375823459&view=rg>
5. Random House Children's [Teacher's Guide](#), <http://www.randomhouse.com/teachers/catalog/display.pperl?isbn=9780375823459&view=rg>
6. Jennie Renton interviews Philip Pullman, <http://www.textualities.net/writers/features-n-z/pullmanp01.php>
7. Willis Harman, *Global Mind Change* (Warner Books, 1988), pps. 33-35.
8. Phillip Keller, *Lessons from a Sheep Dog* (W Publishing Group, 1983), pps. 5-7

Deel 1/2:

- o “De omgekeerde wereld van Pullman's Gouden Kompas”:
<http://www.verhoevenmarc.be/PDF/goudenKompas.pdf>

verhoevenmarc@skynet.be - www.verhoevenmarc.be - www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm